

צרכים ותפקוד של מחלימות מסרטן שד: הקשר למאפיינים סוציו-דמוגרפיים וקליניים

מנאל מרעי

שירותי בריאות כללית- מחוז צפון
המרכז לרפואה יועצת מגדלי נצרת

M.A סיעוד

רקע

- ✓ שכיחות סרטן שד
- ✓ שיעור ההחלמה גבוה
- ✓ תופעות לוואי של הטיפולים
- ✓ שלב ההחלמה מכיל אתגרים, קשיים, בעיות וצרכים שונים
- ✓ זיהוי אקטיבי של הצרכים!?

שכיחות גבוהה של מחלה+השלכות המחלה

גישה טיפולית מותאמת לצרכים של המחלימות בתקופת ההחלמה

לחזור לשגרה בריאה, לחוות מעבר טוב ויעיל מחולי להחלמה

הבסיס התיאורטי

המחקר התבסס על Transitions theory of Meleis
התיאוריה מחלקת את שלב ההחלמה מסרטן שד לשני שלבים:

1. שלב המעבר ממחלה פעילה להחלמה

2. שלב ההחלמה לטווח הארוך

מטרות המחקר

לבחון את הקשר בין מאפיינים סוציו-דמוגרפיים וקליניים לבין פרופיל הצרכים של מחלימות מסרטן שד בהקשר לתפקוד, מצוקת סימפטומים, מיומנויות איתור שירותי בריאות ומצוקה כלכלית.

מודל המחקר

פרופיל הצרכים של מחלימות מסרטן שד

✓ תפקוד : בעבודה, חברתי, מיני, קוגניטיבי והרגלי שינה

✓ מצוקת סימפטומים : כאב, חרדה, פחד מהישנות המחלה, דימוי גוף וסימפטומים דיכאוניים

✓ התנהגויות בריאות : פעילות גופנית, תזונה

✓ מיומנויות איתור שירותי בריאות : כישורי בריאות, ידע בבריאות, ותקשורת מטפל-מטופל

✓ מצוקה כלכלית

מאפיינים סוציו-דמוגרפיים

מאפיינים קליניים

שיטות המחקר

- מחקר חתך כמותני-תיאורי.
- **אוכלוסיית היעד:** מחלימות מסרטן שד, חודש עד 3 שנים מסיום הטיפול. דוברות עברית או ערבית, מעל גיל 18.
- המחלימות לא קיבלו טיפול למעט הורמונלי משלים.
- המחקר התבצע לאחר קבלת אישורי וועדת האתיקה של הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות באוניברסיטת חיפה, וועדת הלסינקי בשירותי בריאות כללית, מחוז צפון.
- הנשים ענו על שלושה שאלונים אנונימיים, שאלון סוציו-דמוגרפי וקליני, ושאלון מתוקף שבדק פרופיל הצרכים בקרב מחלימות.

ממצאים

- גודל המדגם: 150 מחלימות מסרטן שד.
- 106 ערביות, 44 יהודיות, 78 מוסלמיות, 28 נוצריות.
- 62.7% אובחנו בשלב 1,2 למחלה.
- 83.3% קיבלו טיפול כימותרפי.

ממצאים

□ **צרכים תפקודיים:** בעיקר בקרב מחלימות יהודיות וחילוניות.

□ **מצוקת סימפטומים:** הייתה יותר ככל שהמחלימות הן צעירות, דתיות, קיבלו טיפולים אגרסיביים, אובחנו בשלבים מתקדמים, נמצאות בנקודת זמן קרוב להחלמה, סובלות ממחלות כרוניות ואינן מקבלות ווסת.

□ **קשיים באיתור שירותי בריאות:** היו למחלימות שנמצאות בנקודת זמן הקרובה ביותר להחלמה, וסובלות מתחלואה כרונית.

□ **צרכים כלכליים:** היו בקרב מחלימות עם ילדים מתחת לגיל 18, שלא עבר זמן לאחר החלמתן, קיבלו טיפולים אגרסיביים וסובלות מתחלואה כרונית.

ממצאים

□ מחלימות עם מצוקת סימפטומים מתקשות יותר במיומנויות איתור שירותי בריאות וצריכות יותר עזרה.

□ מחלימות שצריכות עזרה באיתור שירותי בריאות הן אלה שסובלות יותר ממצוקה כלכלית.

מסקנות והמלצות

- ישנו מגוון של צרכים בלתי מסופקים בתקופת ההחלמה.
- יש צורך בזיהוי אקטיבי של הצרכים במסגרת הטיפול השוטף במחלימות מסרטן שד.
- המחקר מחלק את ההחלמה מסרטן שד לשלב המעבר ממחלה פעילה לשלב ההחלמה, ושלב ההחלמה לטווח הארוך.
- המחקר מעיד על חשיבות הזיהוי, מעקב, וטיפול במחלימות בכל שלבי ההחלמה.
- מומלץ לפתח כלים לזיהוי צרכיהן של המחלימות בשני שלבי ההחלמה, וגישות טיפול מותאמות וגיוס משאבים ובנית תשתיות.

תרומת המחקר

□ ברמה התיאורטית:

הבנה של התהליכים בקרב מחלימות מסרטן שד במטרה לחולל שינוי מערכתי בתפיסת העולם הטיפולית ולהכיר במחלימות מסרטן שד כקהילה מיוחדת שדורשת התאמה של תכניות טיפול, מעקב, קידום בריאות, מניעה והסברה.

□ ברמה היישומית:

ממצאי המחקר עשויים להביא להקמת מרפאות מחלימות מסרטן שד מולטי דיציפלינריות, עם דגש על הקהילה רחוק מאווירת בית החולים.

□ ברמה המתודולוגית:

ממצאי המחקר מצביעים על מגמה כללית למחקרי המשך, לפיתוח כלים ומודלים לזיהוי יעיל ומותאם אישית לצרכיהן של המחלימות עם דגש על תקופת ההחלמה.

הקדשה

אני מקדישה את התזה, לזכרה של אמי האהובה והיקרה שהלכה לעולמה בגיל צעיר, לאחר מלחמה קשה עם סרטן השד. מי ייתן ואגמול לה במותה, כי המעט שאנו, החיים, יכולים לגמול לחברינו-המתים הוא הזיכרון, ההולך אחריהם, ואתנו.

כי מדי דברי בו, זכור אזכרנו עוד.

זְכֹר אֱלֹהִים אֶת נְשִׁמַת אִמִּי ג'וזפין, אֲנֶשֶׁת חַיִל, נְאֻמָּנָה וְהַגִּוֶּנָּה. חֲזַקְנִי אֱלֹהִים שְׁאֵתָן צְדָקָה בְּעֵדָה בְּעוֹדְנִי חַיָּה. אִמָּא תְּנוּחִי עַל מְשַׁכְּבִי בְּשָׁלוֹם, תְּהֵא נְשִׁמַּתְךָ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים וְתִזְכִּי בְּגֵן עֵדֶן בֵּין הַצְּדִיקִים הַטּוֹבִים, וְנֹאמֵר אָמֵן.

תודה על ההקשבה

